

Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία

Τόμ. 18, Αρ. 2 (2022)

Open Education - The Journal for Open and Distance Education and Educational Technology

Editorial

Αντώνης Λιοναράκης

doi: [10.12681/jode.31696](https://doi.org/10.12681/jode.31696)

Copyright © 2022, Αντώνης Λιοναράκης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Editorial

Η διοίκηση και η ηγεσία ενός ανοικτού πανεπιστημίου και ενός φορέα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης

Αντώνης Λιοναράκης
Ομότιμος Καθηγητής Ανοικτής και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης
Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Η διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού και η επικοινωνία στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα δεν ήταν ποτέ το forte του Υπουργείου Παιδείας. Αυτός είναι ένας καθοριστικός παράγοντας που επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό την ανάπτυξη και κάθε είδους ενδιαφέρουσες διαδικασίες. Ιδιαίτερα στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια όπου η ελευθερία και η ευελιξία που προσφέρεται στους εκπαιδευτικούς είναι περιορισμένη. Διαμορφώνεται έτσι ένα σύστημα από ασφυκτικές αποφάσεις και εγκυκλίους, ένα δυσλειτουργικό σύστημα με περιορισμένα όρια αυτοδιαχείρισης και οργάνωσης του σχολείου. Η έλλειψη αυτορρύθμισης και οι συγκρούσεις διαφορετικών γενεών και νοοτροπιών έχουν οδηγήσει πολλούς εκπαιδευτικούς να συμμετέχουν συνειδητά ή όχι στο σχολικό περιβάλλον με μεγάλη αδράνεια και αδιαφορία σε θέματα δημιουργίας.

Ας μην περιπλέξουμε τα δύο. Οι ανάγκες και οι συνθήκες ενός ανοικτού πανεπιστημίου διαφέρουν ριζικά από οποιονδήποτε φορέα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Οι διαφορές είναι τεράστιες και διακριτές. Η βασική αρχή των Ανοικτών Πανεπιστημίων είναι η μαζικότητα που διακρίνει και καθορίζει όλες τις διοικητικές και ακαδημαϊκές / εκπαιδευτικές δραστηριότητές του.

Ανεξάρτητα από την κοινωνία της πληροφορίας και γνώσης, αλλά και ανεξάρτητα από την φιλοσοφική και εκπαιδευτική ταυτότητα των ανωτάτων ιδρυμάτων, οι ηγεσίες τους θα πρέπει να είναι ικανές να εμπνεύσουν, να διοικήσουν και να αναπτύξουν το ίδρυμα και όλους τους μηχανισμούς του.

Η ηγεσία και η διαχείριση

Τα χαρακτηριστικά των αυριανών ηγετών της ανώτατης εκπαίδευσης επικεντρώνονται σε μια σειρά από κριτήρια και προσωπικές ικανότητες, τα οποία καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό τις δυνατότητες που οδηγούν στο μελλοντικό πανεπιστήμιο.

Ο ακαδημαϊκός / εκπαιδευτικός ως ηγέτης, θα πρέπει πάνω απ' όλα να εμπνέει. Να εμπνέει με τη συμπεριφορά του, με τις πράξεις του, με την ευρύτητα της σκέψης του. Στην επικοινωνία του θα πρέπει να είναι ήρεμος, να χαμογελά, να διαθέτει ενσυναίσθηση (*έννοια προς συζήτηση και ανάλυση*), θα πρέπει να ακούει περισσότερο και να μιλά λιγότερο, θα πρέπει να γνωρίζει ότι κάθε φοιτητής είναι μια ανεξάρτητη οντότητα με έναν πολύπλοκο συναισθηματικό κόσμο. Είναι σημαντικό να εκφράζει τον σεβασμό του στον καθένα. Όταν δε γνωρίζει κάτι είναι σημαντικό να το δηλώνει.

Όπως τονίζει με ιδιαίτερο τρόπο ο Don Olcott Junior και μας δίνει ερεθίσματα και προτάσεις για περαιτέρω έρευνα: κάντε μια σύντομη αυτοαξιολόγηση για να δείτε πώς ανταποκρίνεται η προσωπικότητά σας στις ανάγκες ενός ανάλογου φορέα σχετικό με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση και κυρίως ενός Ανοικτού Πανεπιστημίου. Δέκα έννοιες κλειδιά και σημεία που έχουν μια θεμελιακή ερμηνεία και μπορεί ο καθένας να απαντήσει.

1_ Η δράση είναι πιο δυνατή και μιλάει από μόνη της με αναφορές και παραδείγματα σε αντίθεση με τα λόγια. Οι ηγέτες θα πρέπει να εμπνεύσουν την εμπιστοσύνη σε όλους τους συνεργάτες τους. Πώς λειτουργεί η ενσυναίσθησή σας με τους συνεργάτες; Έχουν την απόλυτη εμπιστοσύνη στην ηγεσία σας, στην εμπλοκή σας και ακόμα στη ρητορική σας;

2_ Έχετε ως όραμα να κάνετε συναλλαγές κάθε είδους ή απλή αναθεώρηση των υπάρχουσών συναλλαγών; Πολλοί ηγέτες της εκπαίδευσης μπερδεύουν τον στρατηγικό σχεδιασμό, την αποστολή τους και τις αξίες με το δικό τους όραμα.

3_ Είστε σε θέση να αποδεχτείτε τη μεταφορά ευθυνών; Δηλαδή να μοιραστείτε με τους συνεργάτες σας κάθε επιτυχία και να πάρετε εσείς την ευθύνη των αποτυχιών;

4_ Μπορείτε να ηγηθείτε και να μοιραστείτε τη διαχείριση των αλλαγών; Έχοντας κάποιος δυνατά σημεία να ηγηθεί δεν είναι συνώνυμο και δεν σημαίνει ότι μπορεί να ηγηθεί στις αποτελεσματικές αλλαγές.

5_ Έχετε τη σωστή ομάδα γύρω σας; Δηλαδή, έχετε επιλέξει τους σωστούς συνεργάτες με βάση τα κριτήριά σας; Με άλλα λόγια: έχετε αξιοποιήσει τον σωστό άνθρωπο στη σωστή θέση;

6_ Έχετε εμπιστοσύνη στην κρίση σας και σε αυτά που θέλετε να υλοποιήσετε;

7_ Οι ψηφιακές τεχνολογίες είναι βασικά όργανα, όπλα για την ηγεσία και τον φορέα. Ασφαλώς δεν πρόκειται να μετατρέψουν έναν κακό δάσκαλο σε καλύτερο. Το ζητούμενο συστατικό αυτών είναι η σωστή και αποτελεσματική ηγεσία.

8_ Είστε διαθέσιμοι και έτοιμοι να φύγετε, να αποχωρήσετε από τη σκηνή εάν αυτό απαιτήσουν οι συνθήκες και οι συνεργάτες κάποια στιγμή;

9_ Ο σχεδιασμός είναι, χωρίς καμία εξαίρεση, βασικό και ζωτικό στοιχείο του συνεχιζόμενου σχεδιασμού.

10_ Ο παράγοντας «Ζορμπάς» όπως το ονομάζει ο ίδιος έχει ξεχωριστή σημασία. Η ύπαρξη του παράγοντα αυτού είναι η ανθρώπινη πλευρά της όποιας «επιχείρησης».

Η ακαδημαϊκή ανάπτυξη και η έρευνα στο πανεπιστήμιο βασίζεται στην οικονομική του ύπαρξη αλλά με έναν όρο. Να υπάρξει ένα ανθρώπινο πρόσωπο σε κάθε δραστηριότητα και να αναπτυχθεί η ισορροπία στις δυνάμεις του πανεπιστημίου.

Η υπάρχουσα κατάσταση – που δεν αναφέρεται εδώ σε λεπτομέρειες – υπαγορεύει επιτακτικά τον παράγοντα «Ζορμπάς», το πάθος και την αγάπη, μαζί με την ανθρώπινη πλευρά, να επανέλθουν με κάθε τρόπο στα θέματα της ηγεσίας του πανεπιστημίου και ιδιαίτερα του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου. Είναι η μόνη ελπίδα να συνεχιστεί ακόμα πιο δημιουργικά το πείραμα ενός πανεπιστημίου εναλλακτικού και ανθρώπινου, σύγχρονου και αποτελεσματικού.

ΥΓ

Η ανάπτυξη και η έρευνα ενός τέτοιου σημαντικού θέματος θα δώσει τροφή για σκέψη για τα επόμενα χρόνια. Η ηγεσία στο Ανοικτό Πανεπιστήμιο δεν αποτελείται από έναν άνθρωπο πίσω από ένα γραφείο που παίρνει τηλέφωνα και καθοδηγεί άμεσα και έμμεσα τους συνεργάτες του. Αποτελείται από ορισμένα ποιοτικά ανθρώπινα χαρακτηριστικά που είναι σε θέση να στοχοθετήσουν την ανάπτυξη και την ποιότητα της ανώτατης εκπαίδευσης και όλων των παραγόντων της.